

Barn-unga-samhälle

**Examensarbete i fördjupningsämnet
Barndom och lärande
15 högskolepoäng, grundnivå**

”Tyst, så att ingen hör oss!”

En studie om förskollärares erfarenheter av mottagandet av
nyanlända barn

”Quiet, so that no one hears us!”

A study on preschool teachers' experiences of the reception of newly arrived children

**Blazenka Kozul
Gitte Hansen**

Förskolläraryxamen: 210 högskolepoäng
Examinationsdatum: 2018-01-22

Examinator: Joakim Glaser
Handledare: Robin Ekelund

Förord

Vi hade läst en termin på förskolläraryrket när fruktansvärda bilder spreds i media av människor på flykt. Media började rapportera om vad som skulle visa sig bli vår tids värsta flyktingkris. De hemska scener som utspelade sig väckte tusentals av frågor – frågor som senare skulle formuleras om och bli grunden för vårt examensarbete.

Under examensarbetets gång har vi tillsammans genomfört alla intervjuer och spenderat timmar med analyser och reflektioner utifrån det insamlade materialet. Vi har arbetat både bredvid varandra och via Google Drive när vi formulerat texten i vårt arbete. Litteratur och forskningsstudier har vi delat mellan oss och sedan delgett den andre. Utmaningen med att arbeta tillsammans har varit att vi arbetar på olika sätt. Det har varit berikande för oss och gjorde det hela spännande och lärorikt. Det har varit en gemensam resa där vi blandat skratt och tårar med nyfikenheten över vart vi till sist hamnat.

Vi vill tacka alla förskollärare som delat med sig av sina erfarenheter, vår handledare Robin Ekelund och Martin Olsson för att väcka tanken om att skriva om nyanlända. Till våra familjer – tack för er tro på oss – utan er hade detta varit omöjligt!

Ett speciellt tack vill vi rikta till Rehan Taha för hennes kunskaper inom området som hon delat med sig av till oss. Hennes egen berättelse har inspirerat examensarbetets titel:

”Det var mörkt fortfarande ute men ändå nära till gryning. Mamma väckte oss och visade med några viskande ord att det var dags att vakna och klä på oss. Vi skulle iväg men det skulle ske diskret och försiktigt. Grannarna fick absolut inte väckas. Men det var ingen vanlig dag då vi skulle vakna, klä på oss och så småningom traska iväg till Kindergarten.

Nej minsann, det var det inte.

Det var ännu en flykt, en flykt till ett nytt land.”

(Rehan Taha Universitetsadjunkt Malmö Högskola)

Malmö 8 januari 2018

Blazenka Kozul och Gitte Hansen

Abstract

Förskolorna i Sverige har utifrån den flyktingström som skedde under 2015 mötts av en större del nyanlända barn. Förskolan är oftast det första mötet med det svenska samhället för både barn födda i utlandet och barn födda i Sverige med nyanlända föräldrar. Detta ställer krav på förskollärare som arbetar i förskolan för att möta dessa barn utifrån bästa sätt.

Detta är bakgrunden till vårt syfte med denna studie av förskollärares erfarenheter i mottagandet av nyanlända barn. Vi vill med denna studie undersöka vilka svårigheter som förskollärare stöter på i sitt arbete för att kunna ge en bredare kunskap till dem som möter nyanlända barn för första gången i förskolan.

Våra teoretiska utgångspunkter framkom utifrån en induktiv ansats och tog avstamp i teoretiska begrepp; *begriplighet*, *hanterbarhet*, *meningsfullhet*, *trygg bas*, *trygg* och *otrygg anknytning* samt *genusperspektiv*, som använts i analysen. Vi utgick från en kvalitativ metod och genomförde sex reflexiva intervjuer på två förskolor med erfarenhet av mottagandet av nyanlända barn.

Resultaten visar att det finns ett starkt samband mellan förskollärares kunskaper och erfarenheter i hur mottagandet av nyanlända barn kommer att fungera. Förskollärare visar ett känslomässigt engagemang och framhåller vikten av det egna förhållningssättet. Resultatet visar även att relationsskapande handlar om förskollärares omsorgsförmåga. Förskollärares erfarenheter handlar om en medvetenhet om att man som förskollärare, oavsett tidigare erfarenheter, aldrig kan vara helt förberedd på vilka utmaningar som väntar. Detta ställer stora krav på förskollärare i mötet med nyanlända barn.

Nyckelord: anknytning, förskola, förskollärares erfarenheter, genus, KASAM, nyanlända barn, trygghet

Innehåll

1. Inledning	7
1.1 Syfte och frågeställningar	8
1.2 Disposition	8
2. Förklaring av begrepp	9
2.1 Interkulturellt förhållningssätt	9
2.2 Mångfald, mångkultur och kultur	9
3. Teoretiska utgångspunkter	11
3.1 Teorier	11
4. Genomgång av tidigare forskning	15
4.1 Tidigare forskning om nyanlända	15
4.2 Slutsatser för egen undersökning	17
5. Metod	19
5.1 Metodval	19
5.2 Urval och genomförande	20
5.3 Forskningsetiska överväganden	21
5.4 Databearbetning och analys	22
5.5 Validitet	22
6. Resultat och analys	24
6.1 Att skapa trygghet i nya situationer	24
6.2 Att möta barn som flytt	26
6.3 En kulturkrock utifrån synen av manligt och kvinnligt	30
7. Diskussion	34
7.1 Resultatdiskussion	34
7.1.1 Vilka erfarenheter har förskollärare av mottagande av nyanlända barn?	34
7.1.2 Hur resonerar förskollärare kring relationsskapande med nyanlända barn?	35
7.1.3 Vilka svårigheter och dilemman stöter förskollärare på i arbetet med nyanlända barn?	35
7.2 Resultatets huvudpoänger	36

7.3 Resultatets yrkesrelevans	37
7.4 Resultatjämförelse med tidigare forskning om nyanlända	38
7.5 Metoddiskussion	39
7.6 Förslag till vidare forskning.....	39
8. Referenser	41
8.1 Elektroniska referenser	44
9. Bilagor.....	45
9.1 Bilaga 1 Samtyckesblankett.....	45
9.2 Bilaga 2 Intervjufrågor	47

1. Inledning

Under vårt första år på Malmö Högskola skedde den största flyktingkrisen i modern historia. Media berättade om människor på flykt från krig och oroligheter och rapporterade om livsöden när dessa människor försökte nå Europa. Sverige stod inför ett mottagande av en så kallad flyktingström som aldrig tidigare skådats. Flyktingarna som sökte tryggheten i vårt land och som fick asyl här möter vi en del av i förskolan. Detta genom de nyanlända barnen som vi har ansvaret för att interagera i den svenska förskolan och i det svenska samhället. UNICEF uppger att ca 60 miljoner människor är på flykt och bara under 2015 föddes 16 miljoner barn i områden med väpnade konflikter (Gustafsson & Ödqvist Drackner, 2016).

Betydelsen av ordet nyanländ elev är enligt Skollagen (2010:800) någon som varit bosatt utomlands och nu är bosatt i Sverige och som har påbörjat sin utbildning efter 7 års ålder. Skollagen (2010:800) beskriver även att eleven inte ska bedömas som nyanländ efter 4 års skolgång i Sverige. Migrationsverket definierar begreppet nyanländ med någon som är mottagen i en kommun och som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning på grund av flyktingskäl eller andra skyddsskäl. Anhöriga till dessa personer anses även de att vara nyanlända. Enligt Migrationsverket (2017) är man nyanländ så länge man omfattas av lagen om etableringsinsatser och är minst 18 år – etableringsinsatserna pågår i ca 2 -3 år. Etableringsinsatser innebär att nyanlända ska ges möjligheter till arbete och kunna försörja sig själva – detta handlar med andra ord inte om barnen utan om deras familjer (Svensk Författningssamling, 2010:197).

Arbetet med nyanlända kan komma att innebära möten med människor som både har traumatiska upplevelser från krig och från tiden som flyktingar. Många nyanlända familjer har tvingats lämna hem, familj och vänner under svåra förhållanden. För barnen kan detta innebära att de bär med sig traumatiska upplevelser men även barn som är födda i Sverige kan uppleva den oro som deras föräldrar, släktingar och eventuella äldre syskon bär med sig från tiden innan de kom till Sverige. Dessa svenskfödda barn kan enligt journalisten och författaren Maria Wångersjö (2017) också ses som nyanlända barn då mötet med förskolan kan vara barnets första möte både med det svenska samhället och med det svenska språket. Psykolog Birgitta Angel och överläkare Anders Hjern (2004) menar att förskolan är en av de viktigaste instanserna för nyanlända med flyktingbakgrund.

Mot bakgrund av detta genomför vi vår studie för att belysa förskollärares erfarenheter i mottagandet av nyanlända barn. Vi vill med denna studie försöka förstå förskollärares upplevelser och erfarenheter i förskolan och vilken betydelse arbetet har för de nyanlända barnen. Journalisten och författaren Maria Wångersjö (2017) betonar att just förskolan får betydelse för dessa barn och det är utifrån detta som vi vill undersöka om det i mötet finns svårigheter som förskollärare stöter på och hur man då arbetar. Denna studie är relevant utifrån de nya barn som förskollärare idag möter med flyktingbakgrund och för att ge en bredare kunskap för de förskollärare som för första gången kommer i kontakt med nyanlända barn.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares erfarenheter i mottagandet av nyanlända barn. Med detta vill vi även beröra om mottagandet innebär några svårigheter eller dilemman. Syftet preciseras med hjälp av följande frågeställningar: *Vilka erfarenheter har förskollärare av mottagande av nyanlända barn? Hur resonerar förskollärare kring relationsskapande med nyanlända barn? Vilka svårigheter och dilemman stöter förskollärare på i arbetet med nyanlända barn?*

1.2 Disposition

När vi nu har angett syfte och frågeställningar med vår studie kommer vi att gå igenom bakgrund till problemområdet och redovisar olika begrepp för att sedan leda in på de teoretiska utgångspunkterna vi valt att fokusera på. Vi kommer att ge en inblick i det forskningsfält som redan finns beskrivet och beskriva relevansen av vår studie. Därefter redovisar vi vilken metod vi valt att använda oss av i studien för att i följande kapitel redovisa vår studies resultat och analys. Arbetet avslutas med en diskussion och egna reflektioner samt förslag till vidare forskning inom området.

2. Förklaring av begrepp

I detta kapitel kommer vi att redogöra för och förklara olika begrepp utifrån relevansen i vår studie. För att ge en bredare bild av förskollärares uppdrag görs koppling till styrdokument för att sedan leda vidare in på en förklaring av interkulturellt förhållningssätt och begreppen mångfald, mångkultur och kultur.

2.1 Interkulturellt förhållningssätt

Läroplanen för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016) framhåller att verksamheten ska vila på demokratiska värden och rörligheten över nationsgränserna har skapat en kulturell mångfald vilket medför att varje barn ska utveckla respekt för andra människor oavsett bakgrund. Förskolan ska bidra till att barn med utländsk bakgrund ska utveckla en flerkulturell tillhörighet.

Jonas Stier (2016) som är professor i sociologi beskriver ett interkulturellt förhållningssätt och vad detta kan innebära för arbetet i förskolan. Han menar att detta bör fungera som en kompass för de situationer som kan uppstå i den dagliga verksamheten. Barnets bästa projektet (Wångersjö, 2017) poängterar att ett interkulturellt förhållningssätt ger nyanlända barn och deras kulturer en lika självklar plats i den dagliga verksamheten i förskolan som de svenska barnens kultur. Förskolläraren och författaren Maria Letzén (2017) beskriver ett interkulturellt förhållningssätt med att man bekräftar utan att värdera och på detta sätt förstår sina medmänniskor med hänsyn till vem de är och inte utifrån olika händelser eller situationer.

2.2 Mångfald, mångkultur och kultur

Under de senaste åren har andelen förskolebarn med utländsk bakgrund ökat dramatiskt och även förskollärare med utländsk bakgrund har ökat i förskolan. Malin Broberg legitimerad psykolog och docent i psykologi, Birthe Hagström förskollärare, speciallärare samt fil. doktor i pedagogik och Anders Broberg legitimerad psykolog, legitimerad psykoterapeut samt professor i klinisk psykologi (2012) betonar att det finns en risk med att osynliggöra skillnaderna mellan olika grupper då det kan komma att skapas stereotyper där människor

kategoriseras i olika fack. För många familjer och barn med en annan kulturell bakgrund är förskolan ett första möte med det svenska samhället.

När det gäller kulturella skillnader och barn med en annan kulturell bakgrund är det väldigt enkelt att fokusera på svårigheter som dessa skillnader kan medföra. Stier (2016) poängterar de utmaningar som förskollärare i förskolan ställs inför och menar att svårigheterna ska ses som en utmaning att bli bättre på att möta barn med en annan kulturell bakgrund. Genom att förändra sitt eget tankesätt blir det även lättare för förskollärare att följa förskolans läroplan. Läroplanen för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016) betonar att det ska tas hänsyn till barns olika förutsättningar och bakgrund.

Johannes Lunneblad docent i pedagogik (2009) diskuterar begreppet mångkultur och menar att detta är en definition av hur samhället ser ut och att det inte ska läggas någon värdering i begreppet. Han betonar att barn kan känna en dubbelhet inför mötet med förskolan och det egna hemmet utifrån olika värderingar. Denna dubbelhet kan enligt Lunneblad (2009) göra barnen osäkra och förvirrade. Detta blir oftast mest tydligt när det handlar om olika traditioner som förskolan värnar om. Ett sätt att motverka barnens osäkerhet är att förklara varför dessa traditioner finns och införa andra kulturers traditioner på förskolan. Genom detta kan både barnen och deras föräldrar känna att det finns en öppenhet och de blir delaktiga i förskolans verksamhet.

Aycan Bozarslan författare, pedagogisk ledare samt förskollärare (2001) poängterar att vilken kultur någon har inte bör vara det som fokuseras på utan istället bör fokus vara förståelsen. Genom att utveckla en förståelse för olika kulturer och kunna se utifrån olika perspektiv utvecklar förskollärarna sitt förhållningssätt. Då fokuseras det mindre på vad som kan anses som rätt eller fel och olikheterna i kulturen får en annan innebörd.

Det är av största vikt att förstå att en annan kulturell bakgrund inte bara handlar om att komma från ett annat land – inom Sverige finns många olika subkulturer som inte har de samma värderingar som majoriteten av svenskar har. Vi väljer att använda oss av begreppen mångfald, mångkultur och kulturell bakgrund utifrån studiens syfte med förskollärares erfarenheter i mötet med de nyanlända barnen och då barn från ett annat land.

3. Teoretiska utgångspunkter

Kapitlet inleds med en genomgång av aktuella teorier och deras betydelse utifrån vår empiri. Vi arbetade efter en induktiv ansats vilket kan förklaras med att vår utgångspunkt var vår empiri och att vi inte utgick ifrån några teoretiska perspektiv när vi genomförde våra intervjuer. Alvehus (2013, s. 109) förklarar induktiv ansats med att man arbetar utan någon teoretisk förförståelse och enbart bygger slutsatser utifrån empirin.

Våra teoretiska utgångspunkter och perspektiv beskrivs utifrån vår empiri och våra teorier är valda efter att intervjuerna gjorts. Vi kommer att redogöra för olika begrepp som utgör de analytiska verktygen som vi senare använder i resultat och diskussionskapitlen. Under våra intervjuer uppmärksammades att förskollärare och förskolechefer berättade mycket kring deras erfarenheter. Vi delar in våra teorier i tre olika delar. Den första delen berör begreppen inom KASAM. Dessa begrepp kommer att användas för att analysera de erfarenheter som förskollärarnas delar med sig av och när vi analyserar de svårigheter de möter i sitt arbete med de nyanlända barnen. Det uppmärksammades även att trygghet var återkommande i intervjuerna så vår andra del berör anknytningsteorin som beskrivs med sina olika delar. Begreppen inom anknytningsteorin kommer vi att använda oss av i analysen av vad tryggheten har för betydelse när förskollärare resonerar kring relationsskapande. Under intervjuerna framkom även olika dilemman som förskollärare och förskolechefer delade med sig av. För att analysera dessa dilemman avslutar vi kapitlet med den tredje delen som berör en genomgång av genusperspektivet.

3.1 Teorier

Den första delen handlar om KASAM som kommer från Aaron Antonovsky teori (Antonovsky, 2005) som fokuserar på begreppet salutogenes, översatt betyder detta ungefär ”hälsans ursprung”. Antonovsky var professor i medicinsk sociologi vid Ben Gurion University of the Negev, Beersheba, Israel. Han menar att en persons hälsa beror på en *känsla av sammanhang*, denna faktor brukar förkortas KASAM.

Känslan av sammanhang är det som avgör hur en person klarar av stressituationer, detta är avgörande för personens hälsotillstånd. Naturligtvis finns det många andra faktorer som

påverkar en persons hälsa och detta förnekade inte Antonovsky (2005) även om han utgår från känslan av sammanhang i sin teori.

KASAM består av tre olika delar; *Begriplighet* - känslan av att det som händer, både inom och utanför personen, är begripligt, strukturerat och går att förutse. *Hanterbarhet* - de resurser som krävs för de händelser som sker finns tillgängliga. *Meningsfullhet i livet* - de utmaningar man möter är värda att engagera sig i.

Studiens syfte är att belysa och undersöka förskollärares erfarenheter av mottagandet av nyanlända barn. Det framkom i våra intervjuer att den känslomässiga påverkan som förskollärare beskrev till stor del handlade om en *begriplighet* för att kunna *hantera* olika situationer och för att arbetet då kunde ses som *meningsfullt*. Med hjälp av dessa begrepp kommer vi att analysera hur förskollärare resonerar kring olika känslor och för att försöka förstå de upplevelser som beskrivs.

Den andra delen berör anknytningsteorin som anses vara den viktigaste psykologiska teori vad gäller barn och vuxnas förhållande till omsorg och självständighet samt egen förmåga och styrka. Denna teori har två förgrundsfigurer John Bowlby och Mary Ainsworth (Broberg, Hagström och Broberg, 2012).

Det mest centrala inom anknytningsteorin är begreppet *trygg bas*. Enligt Malin Broberg legitimerad psykolog och docent i psykologi, Birthe Hagström förskollärare, speciallärare samt fil. doktor i pedagogik och Anders Broberg legitimerad psykolog, legitimerad psykoterapeut samt professor i klinisk psykologi (2012) handlar detta om den vuxnes omsorgsförmåga och barnets känsla av att ha en trygghet. Förskollärare som barnet möter kommer att vara en relation där barnet skapar sin trygga bas för sin trygghet, denna person kommer att vara barnets anknytningsperson. Broberg, Hagström och Broberg (2012) beskriver att anknytningsrelationer kräver tid och engagemang och att barn av denna anledning inte skapar en nära relation till så många.

Birthe Hagström (2016) förskollärare, speciallärare samt fil. doktor i pedagogik beskriver utifrån anknytningsteorin att förskollärare i förskolan blir en ersättare för föräldern under vistelsetiden. Anknytningssystemet aktiveras mera hos de yngre barnen men även hos de äldre barnen då de givetvis också har ett behov av att känna sig trygga. Hur barnets anknytning ser

ut beror dels på ålder och mognad men även på vilka erfarenheter barnet bär med sig. Har det äldre barnet ingen erfarenhet av en trygg anknytningsperson kommer barnet att behöva utveckla sin anknytning på förskolan.

Anknytning som är trygg eller otrygg kan beskrivas i form av olika mönster. Dessa mönster har sitt ursprung i en studie som Ainsworth genomförde (Broberg, Hagström & Broberg, 2012) och har sedan utvecklats. För att förklara spänningsfältet mellan *trygg* och *otrygg anknytning* beskrivs de olika mönster av anknytning. Dessa begrepp kommer att användas i analysen av de erfarenheter som förskollärare beskriver i vår studie. *Trygg anknytning* – här har en trygg anknytning utvecklats och anknytningssystemet är i viloläge. *Otrygg anknytning* består av tre olika begrepp som förklaras utifrån *undvikande – ambivalent- och desorganiserad anknytning*. I spänningsfältet finns i *undvikande anknytning* inget behov av en trygg bas och kan resultera i ett undvikande beteende. *Ambivalent anknytning* innebär ett känslomässigt samspel med den vuxne utifrån den vuxnes villkor och kan resultera i passivitet eller överdriven orolighet. *Desorganiserad anknytning* innebär att samspelet bygger på rädsla och det resulterar i svårigheter att utveckla alla anknytningsmönster (Broberg, Hagström & Broberg, 2012).

Med utgångspunkt i anknytningsteorin är vi intresserade av att analysera hur förskollärare resonerar utifrån trygghet. Anknytningsteorin används när det gäller alla barn oavsett bakgrund men vårt val att belysa denna teori i vår studie blev tydligt i intervjuerna. Våra respondenter betonade vikten av anknytning och trygghet som en betydande och grundläggande del av arbetet med nyanlända barn. Begreppen *trygg bas* och spänningsfältet mellan *trygg anknytning* och *otrygg anknytning* kommer att användas för att analysera empirin utifrån förskollärares resonemang.

Avslutningsvis ska vi nu presentera den tredje delen som handlar om genusperspektivet. Genusperspektivet är en del av det arbete som genomsyrar den svenska förskolan. Läroplanen för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016) betonar att barnen ska bemötas likvärdigt oavsett kön och ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. En liknande formulering ger Skollagen (2010:800) genom att jämställdhet ingår i värdegrunden för skolväsendet. Skolväsendet är idag all verksamhet från förskola och upp till kommunal vuxenutbildning.

Genus syftar till de föreställningar som vi alla har om vad som ska anses vara manligt respektive kvinnligt. Maria Hedlin doktorand och gymnasielärare i samhällskunskap och psykologi (2010) framhåller att kategorisering är något vi behöver för att kunna tänka och förstå omvärlden men att det är av största vikt att förstå att det kan skapa ett ”vi” och ”dom”. Christian Eidevald fil. doktor och lektor i barn- och ungdomsvetenskap (2011) poängterar att genusperspektivet skapar respekt och förståelse för olikheter. I förskolan handlar det om ett förhållningssätt där barn och vuxna inte begränsas i sina val utifrån kön. Det är inte valen som barnen gör eller de vuxnas bemötande som skapar problem utan de gränserna som sätts upp.

I vår studie vill vi även beröra om mottagandet av nyanlända barn innebär några svårigheter eller dilemman. Våra respondenter kom under intervjuerna in på olika situationer där svårigheter och dilemman uppstod utifrån jämställdhet. Vi vill därför utifrån genusperspektivet analyseras vilka kategoriseringar förskollärare gör i verksamheten, vilka antaganden dessa vilar på och vilka gränser som skapas och upprätthålls.

4. Genomgång av tidigare forskning

I detta kapitel kommer vi att gå igenom och redovisa den tidigare forskning som finns tillgänglig inom området för vår studie – nyanlända. Inom forskningsområdet finns det både nationella och internationella studier inom området gällande nyanlända och en del forskning om nyanlända barn (Nilsson Folke 2015; Bunar 2015; Holden 2007; Trondman, Taha och Bouakaz 2014; Hurley, Warren, Habalow, Weber och Tousignant 2014). Vi kommer i tidigare forskningskapitlet att redovisa nationella och internationella forskningsrapporter och studier gjorda med fokus på nyanlända.

4.1 Tidigare forskning om nyanlända

Inledningsvis vill vi presentera en forskningsstudie gjord i skolan och som rör nyanlända elever och mottagande skolpersonal. Denna studie genomfördes av Laid Bouakaz fil.doktor i pedagogik och Nihad Bunar professor vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen i Stockholm (2015) som undersökte hur nyanlända och skolpersonal i en svensk kommun uppfattade och praktiskt hanterade mottagandet, lärandet och inkluderingen i enlighet med skolans tillämpning av hur lärandet ska gå till.

Det empiriska material som studien utgår ifrån är intervjuer gjorda under ett år på en svensk skola. Skolan har en stor mångfald och tar kontinuerligt emot elever i avseendet migrationsskäl. Studien framhåller att det kartläggningsmaterial som finns att tillgå för att kartlägga elevens kunskaper och tidigare skolgång inte vilar på vetenskapliga metoder och heller inte används som utgångspunkt i verksamheten på skolan. Bouakaz och Bunar (2015) framhåller att Skolverket håller på att ta fram ett nationellt kartläggningsmaterial. Studiens resultat visar att just detta kartläggningsmaterial är betydelsefullt för att dels eleverna ska slippa olika former av frustration och dels för att skolans lärare ska kunna utforma undervisningen så att lärandet kan utvecklas hos de nyanlända eleverna. Studiens resultat visar även att det kan skapas en konflikt mellan elevernas tidigare erfarenheter och hur den nya kunskapen tas in om inte deras tidigare kunskaper erkänns som ett kapital att bygga vidare på.

Vidare genomförde Johannes Lunneblad docent i pedagogik (2013) en studie med syfte att undersöka hur bemötandet ser ut i förskolan för nyanlända barn och deras familjer. Lunneblad

(2013) utgick ifrån en etnografisk ansats och under en tvåårsperiod genomförde en fallstudie på två förskolor. I studien betonas att förskolan idag har ett interkulturellt förhållningssätt och att förskolan blir ett första möte med det svenska samhället för nyanlända barn och deras familjer. Det framhålls även att den första tiden som nyanländ i de flesta fall betyder en tid av både ekonomisk och social utsatthet. Det resultat som Lunneblad (2013) presenterar är att förskolorna behöver utveckla sitt arbete med mottagandet av nyanlända barn och deras familjer. Förskolan är en betydelsefull del av integrationspolitiken vilket ställer stora krav på förskolan. Han menar att förskollärare inte mottar nyanlända barn och familjer på ett likvärdigt sätt utan samtalen genomsyras av olika perspektiv samt utgångspunkter. Samtidigt framhåller Lunneblad (2013) att det finns exempel på att förskollärare å ena sidan försöker utforma verksamheten utifrån både barnens och familjernas behov och å andra sidan fokuserar på att familjerna ska anpassas till förskolans verksamhet och ett svenskt liv. Det skapas ett bristperspektiv som Lunneblad (2013) menar handlar om att de nyanlända barnens och familjernas kulturella bakgrund osynliggjordes och att det istället fokuserades på att skapa svenska medborgare.

Ur ett internationellt perspektiv genomförde doktoranden Judy Whitmarsh (2011) en studie i England med fokus att ta reda på hur asylsökande mammor integrerades i samhället och integreringen av deras barn i förskolan. Studien genomfördes med tre timmars gruppintervjuer på hemspråket. Whitmarsh (2011) kom fram till att det fanns en uppenbar spänning mellan integration och att lära sig engelska språket då man oavsett anledningen till varför man hade varit tvungna att fly hade en vilja att bevara sin kulturella identitet och sina band till hemlandet. Förutsättningen för att bli en del av samhället hade en tydlig koppling mellan både integration och att lära sig det nya språket. Vidare visar studiens resultat att barnens vilja att socialisera sig i förskolan och skapa en ny kulturell identitet kunde skapa en konflikt med hemmet då vissa barn endast ville tala engelska. Mammorna uppfattade detta som ett hot mot deras egen kulturella identitet som i sin tur kunde leda till en osäkerhet eller en påtvingad migrering med andra ord mammorna kände att den nya kulturen blev påtvingade dem och skapade en rädsla för att förlora sin kulturella identitet.

En annan internationell studie genomförd av Jennifer Keys Adair och Joseph Tobin och Angela E Arzubiaga (2012) som samtliga är professorer i pedagogik, belyser förskollärare med utländsk bakgrund och deras roll i förskolan. De genomförde en etnografisk studie genom att filma barn i 4-årsåldern i fem olika länder. Därefter genomfördes gruppintervjuer

där filmningarna låg till grund för analys med föräldrar och lärare i syftet att undersöka vilka dilemman som upplevs i arbetet med barnen. Resultatet visar att de dilemman som förskollärare upplever är att de hamnar i konflikt med sin roll som lärare och sin kunskap om respektive kultur och sitt eget kulturarv. Resultatet visar även att förskollärares förhållningssätt och vilja att inkludera förskollärare med utländsk bakgrund och inleda ett samarbete kan öka förståelsen och inkluderingen av barn och familjer med en annan kulturell bakgrund. Genom att se varandras olikheter som en tillgång kan arbetet bli inkluderande och interkulturellt.

Jennifer J. Hurly, Andrea Medici, Emily Steward och Zachary Cohen (2011) är samtliga professorer i pedagogik och genomförde en studie i USA för att studera hur föräldrar och barn mottogs i förskolan. Resultatet visar att det måste finnas ett samarbete mellan förskolan och familjerna samt att energin bör läggas på att skapa förskolor som tar vara på de kulturella skillnaderna. Resultatet visar även att genom att involvera både föräldrar och barn i arbetet skapas större förutsättningar för en förskola som bygger på kvalitet som i gengäld är bra för alla som deltar.

Nationellt sett finns Sven Persson (2014) som är professor i pedagogik och genomförde en studie i Sverige med syfte att undersöka förskolans betydelse för social jämlikhet. Resultatet visar att förskolans största betydelse är för barn inom sociokulturella utsatta områden. Han poängterar att förskolans kvalitet framförallt beror på förskollärares kompetens, kunnande och medvetenhet. Förskollärare med störst kompetens bör finnas på förskolor i socioekonomiska utsatta områden för att kunna utjämna den sociala skillnaden.

4.2 Slutsatser för egen undersökning

Mot bakgrund av detta visar forskningsgenomgången att större delen av forskningen handlar om nyanlända barn och deras familjer. Större delen av forskningen är internationell och grundar sig på studier gjorda utanför Sverige. Den svenska forskningen som finns att tillgå är oftast baserad på nyanlända elever och då integrering i skolan och forskningen som rör nyanlända barn i förskolan tycks ha ett fokus på både barnen och familjerna.

Forskningsresultaten i studierna vi redovisat ovan belyser kulturella skillnader, utveckling av hur arbetet med mottagandet av nyanlända barn i förskolan sker samt ett behov av förskollärare med kompetens, kunnande och medvetenhet.

Vår studies syfte är förskollärares erfarenheter i mottagandet av nyanlända barn och om detta mottagande innebär några svårigheter eller dilemman. Utifrån det beskrivna forskningsläget och den forskning som finns vill vi titta närmare på förskollärares erfarenheter. För att precisera vår studies syfte använder vi oss av våra frågeställningar; *Vilka erfarenheter har förskollärare av mottagande av nyanlända barn? Hur resonerar förskollärare kring relationsskapande med nyanlända barn? Vilka svårigheter och dilemman stöter förskollärare på i arbetet med nyanlända barn?* När vi i resultatkapitlet redogör för resultaten utifrån våra intervjuer och analyserar dessa är det utifrån att delge forskningsfältet med ytterligare kunskap som rör mottagandet i förskolan ur förskollärares perspektiv.

5. Metod

I detta kapitel kommer vi att redogöra för vilket val av metod vi gjort. Vi kommer att redogöra för de metodologiska utgångspunkterna i vår studie med koppling till litteratur. Kapitlet redogör även för urval av deltagare och hur vår genomföringsprocess gått till. Vi redogör för de forskningsetiska principerna som ligger till grund för vår studie och avslutar med att presentera hur vår databearbetning och analys gått till samt validiteten.

5.1 Metodval

I denna studie har vi valt att arbeta utifrån kvalitativ metod istället för en kvantitativ metod. Kvantitativa metoder är vanliga vid olika former av enkätstudier. Kvalitativ metod innebär att metodvalet går på djupet för att få en djupare förståelse för empirin. Genom att använda oss av en kvalitativ metod försöker vi att närma oss det specifika i vår studie istället för att ge en generell bild (Alvehus, 2013 s. 66). Inom den kvalitativa forskningen används fallstudier och intervjuer, vi har valt att fokusera på intervjuer med förskollärare och då längre intervjuer för att komma nära våra respondenter.

När man väljer att genomföra en ren intervjustudie är det av största vikt att tänka på att både datainsamling, transkribering och analys tar väsentligt mer tid i anspråk än vad exempelvis en enkätstudie skulle göra. Enligt Thomsson (2010, s. 27) är det av största vikt att formulera sin fråga för att se om det är en tolkande eller reflexiv intervjuundersökning som ska göras. Frågor med en reflexiv ansats är oftast de frågor som kan vara lite knepiga poängterar Thomsson (2010, s. 27) men samtidigt även de frågor som är mest intressanta och roliga att arbeta med. Reflexiva intervjuer handlar om att söka efter en insikt om hur olika omständigheter påverkar det som händer.

I det praktiska arbetet med vår studie handlar reflexiva intervjuer om att vi inte visste vilka teoretiska perspektiv vi skulle använda oss av innan vi genomfört våra intervjuer. Intervjuerna väckte tankar och funderingar hos oss och utifrån det som berättades för oss kunde vi i efterhand knyta an till olika teorier. Detta är enligt Thomsson (2010, s. 38) det som reflexiva intervjuer handlar om. Hon beskriver att de begränsningar som finns ligger i möjligheten att hitta intressanta idéer när man kommer till tolkningar och analyser av materialet. Vidare

förklarar Thomsson (2010, s. 43-44) att vid reflexiva intervjuer pendlar den som intervjuar mellan det som berättas, eget tolkande och teoretiska antaganden.

Utifrån vårt syfte och våra frågeställningar valde vi att intervjuar fyra förskollärare och två förskolechefer. Kvalitativa studier omfattar oftast ett mindre antal personer men där man istället försöker utforma intervjuerna så att dessa går på ”djupet”. Anledning till att vi även intervjuade förskolechefer var att dels är de förskollärare i grunden och dels kunde de dela med sig av sina egna erfarenheter kring mottagandet av nyanlända barn. Hur många som ska intervjuas beror på vilken frågeställning man har – är frågeområdet avgränsat behöver man enligt Thomsson (2010, s. 55) färre intervjuer. Thomsson (2010, s. 73) poängterar att det kan vara en fördel att vara två då man kan fokusera på olika saker som kommer fram under intervjuens gång och att blanda sig i samtalet på ett naturligt sätt.

Alvehus (2013, s. 83) poängterar att genom att använda ett fåtal öppna frågor blir det lättare för respondenten att påverka innehållet i intervjun samtidigt som den som intervjuar aktivt måste lyssna för att kunna ställa följdfrågor. Denna typ av intervju är vanlig och kallas för semistrukturerad intervju där man intervjuar en person i taget men det förekommer även gruppintervjuer. I våra intervjuer deltog endast en person åt gången. Detta för att vi hade ett syfte att föra intervjun som ett samtal där respondenten gavs möjlighet att berätta ”på djupet”.

5.2 Urval och genomförande

I valet av vilka förskollärare och förskolechefer som skulle delta tog vi hjälp av en specialpedagog som kunde vägleda oss i val av förskolor. Vi gjorde ett aktivt val att fokusera våra intervjuer på en mindre kommun i södra Sverige och de förskolor som sedan länge tagit emot nyanlända barn och deras familjer. Förskolorna där vi genomförde våra intervjuer genomsyras av mångfald och ligger i ett socioekonomiskt utsatt område. Genom att kontakta förskolechefen på en av de två förskolor där vi genomförde våra intervjuer fick vi kontakt med förskolechefen på den andra förskolan – denne gav oss sedan kontakt med ytterligare förskollärare att intervjuar.

Vi genomförde sex olika intervjuer med förskollärare och förskolechefer. Varje intervju varade mellan 30 – 60 minuter och spelades in via röstinspelningsfunktionen på våra mobiltelefoner. Vi valde att spela in samtliga intervjuer på bådas mobiltelefoner för att

säkerställa att inspelningen skulle fungera. Vi utförde intervjuerna i ett rum avsett för förskolornas möten och anpassade oss efter de dagar och tider som fungerade bäst utifrån förskollärarnas arbeten. Varje intervju med förskollärarna utgick från samma frågeformulär och på samma sätt utgick varje intervju med förskolechefer utifrån ett gemensamt frågeformulär. Då vi använde oss av inspelning av intervjuerna kunde vi fokusera på samtalet och ställa följdfrågor utifrån de svar vi fick istället för att fokusera på att anteckna. Vi deltog båda vid intervjuerna och hade på förhand bestämt vem som skulle inleda intervjun. Vi upplevde att vi kompletterade varandra under intervjuernas gång och kunde fylla i med följdfrågor utan att störa varandra eller respondenten. Alvehus (2013) menar att genom att vara en god lyssnare kan respondenten känna sig motiverad att utveckla sina svar.

5.3 Forskningsetiska överväganden

När man genomför en forskningsstudie finns det vissa etiska regler som man som forskare enligt lag är skyldig att förhålla sig till. I ett examensarbete och i vår studie gäller samma regler. Vetenskapsrådet (2017) preciserar fyra olika etiska principer som gäller under hela forskningsprocessen. *Informationskravet* som innebär att varje deltagare ska informeras om syfte och form av studie. Deltagaren har rätt att avbryta sin medverkan utan några negativa konsekvenser. *Samtyckeskravet* innebär att deltagaren ska lämna sitt godkännande för att delta i studien. Deltagare under 15 år ska ha vårdnadshavares godkännande. De deltagande intervjupersonerna tillfrågas inför materialinsamlingen och har då möjlighet att avböja medverkan i studien. *Konfidentialitetskravet* deltagarna ska garanteras att få vara anonyma vilket innebär att ingen information eller uppgifter får avslöja deltagarnas identitet samt deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet. *Nyttjandekravet* materialet som samlas in får endast användas i det syfte som uppgetts. I detta fall kommer materialet enbart att användas för aktuell studie och förstörs när denna är examinerad.

När vi påbörjade insamlingen av vårt material informerade vi både muntligt och skriftligt vad vår studie handlade om och varför vi skulle utföra den. I vissa fall skedde den skriftliga informationen via mail och i andra fall talade vi direkt med personen. Innan vi påbörjade våra intervjuer fick våra respondenter läsa igenom vår samtyckesblankett och skriva under densamma. Vi var noga med att vara tydliga när inspelningen startades och stängdes av. När vi transkriberade intervjuer använde vi oss av fingerade namn och vi har uteslutit namn på

platser för att garantera anonymiteten. Samtyckesblanketten vi använde oss av i denna studie finns som bilaga 1.

5.4 Databearbetning och analys

Då vi arbetade utifrån en *induktiv ansats* det vill säga att vi inte på förhand visste vilka de teoretiska utgångspunkterna var utan först efter intervjuerna var genomförda kunde hitta de olika teorierna. Det blev även naturligt att välja att arbeta med det insamlade materialet utifrån *tematisk analys*. Tematisk analys innebär att det insamlade materialet organiseras och struktureras upp utifrån teman. Dessa teman väljs utifrån det som framkommit och varit gemensamt mellan intervjupersonerna vilket beskrivs både av Ahrne (2011) och Frejes och Thornberg (2015). I resultat och analyskapitlet presenteras varje tema i olika rubriker för att sedan analyseras och avslutas med en sammanfattning av resultaten. I den tematiska analysen använde vi oss av induktiv ansats då vi baserade våra teman utifrån det som vi hittade som var gemensamt i analysen av vårt insamlade material. För att hitta dessa gemensamma nämnare i våra intervjuer använde vi oss av *transkribering* och lyssnade flera gånger på inspelningarna. Vi skrev upp nyckelord som återkom flera gånger för att sedan välja tema utifrån dessa. Enligt Kvale och Brinkman (2014) är arbetet med transkribering tidskrävande men man kan spara tid genom att välja ut vissa delar av intervjun som transkriberas. Vidare beskriver Kvale och Brinkman (2014) att det finns inga standardregler för hur tillvägagångssättet med den muntliga och skriftliga stilen ska utföras utan det handlar om ett aktivt val.

Vi valde att endast transkribera utvalda delar och tog valet att utesluta ord som ”hm” ”liksom”, ”typ” i texten och är utskrivna enligt skriftspråket utan att innehållets betydelse har ändrats. I intervjutexterna finns även markeringar gjorda för att inte avslöja detaljer, dessa valde vi att markera med *.

5.5 Validitet

Begreppet validitet handlar om hur noga man undersökt och om den metoden man använt varit tillräcklig tillförlitlig. Thomsson (2010, s. 31) beskriver att tolkande undersökningar ofta gör att validiteten blir lite ”knepig”. Hon beskriver att det handlar om att kunna argumentera för att det som är studerat är tillräckligt noggrant utfört och samtidigt är det som varit avsett att studera. Resultatet som görs genom tolkning är trots allt giltigt under de rådande

omständigheterna. Hur dessa tolkningar görs beror alltid både på forskarens förförståelse och värderingar. Tolkningarna blir således formade av forskaren men kan ses som giltiga under dessa omständigheter. Det handlar om att i resultatet kontrollera, ifrågasätta och teoretiskt tolka de resultat som studien visar. Frågor och intervjumetod ska väljas för att belysa det som är syftet med studien. Det resultat som vi senare presenterar är välgrundade i teorier och analysen ger svar på de frågor som vår empiri grundar sig på genom de olika frågeställningarna.

6. Resultat och analys

I detta kapitel kommer vi att använda oss av den tematiska analysen. Vi presenterar varje tema utifrån rubrikerna: *Att skapa trygghet i nya situationer*, *Att möta barn som flytt* och *En kulturkrock utifrån synen av manligt och kvinnligt*. Varje tema presenteras och därefter redovisar vi det transkriberade materialet och analyserar detta med hjälp av de analytiska verktygen: *begriplighet*, *hanterbarhet*, *meningsfullhet*, *trygg och otrygg anknytning*, *trygg bas*, *ambivalent anknytning* samt *jämställdhet*. Vi avslutar varje tema med en kort sammanfattning av resultatet och våra egna reflektioner utifrån våra teoretiska utgångspunkter.

6.1 Att skapa trygghet i nya situationer

Detta tema kommer att beröra hur förskollärare resonerar kring att skapa trygghet för barnen i mottagandet på förskolan. I vår analys går vi igenom den teoretiska anknytningen för att sedan presentera vårt resultat.

Trygghet för barnen återkom i alla våra intervjuer, det handlade om att skapa trygghet i anknytningen och att förstå vad som händer i relationen mellan barn och förskollärare. Under intervjuerna kom förskollärare in på anknytning och vikten av att skapa trygghet.

Förskolechef Eva uttrycker sig så här:

Finns det någonting vi måste veta som ni har varit med om som är viktigt för oss för att kunna möta era barn? [...] vissa barn är väldigt oroliga och har svårt att knyta an och då måste vi ställa frågan en gång till. Det kan finnas saker bakom, som vi inte kan förstå och det är bra om vi vet (Förskolechef Eva)

Begriplighet anses vara avgörande för hur förskollärare strukturerar verksamheten och för att till viss del kunna förutse barnets behov. Hanterbarheten ses vara avgörande för att det finns resurser tillgängliga för att hantera de händelser som eventuellt kommer att utspela sig i förskolan utifrån barnets behov. För att situationerna ska bli hanterbara måste förskollärare först ha en förståelse för det som har hänt för att sedan kunna hantera detta. Det kan som förskolechef Eva uttrycker finnas saker som förskollärare inte känner till men då måste man våga ställa frågan en gång till för att kunna förstå. Förskollärare Annika uttryckte sig så här:

Något som pedagoger behöver är kunskap om vad som har hänt innan de kommer hit [...] ibland kan det vara bra att veta om de har varit med om saker [...] mist sina

syskon i granatattacker [...] Det är så lång från en annan så att man förstår inte riktigt
(Förskollärare Annika)

Här beskriver Annika en situation där förutsägbarheten lyfts fram. Hon resonerar utifrån att om förskollärare inte känner till bakomliggande orsaker till barnets beteende uppstår svårigheter i mötet. Begripligheten handlar om kunskap som förskollärare kan uppnå genom att ställa frågor. Det handlar även om att försöka sätta sig in i vad som hänt för att dels kunna hantera situationer och dels för att kunna engagera sig och hitta meningsfullheten. Vidare uttryckte förskollärare Stina sig så här: ”Vi måste be föräldrarna att berätta så man har en förförståelse [...] det kan vara en förklaring till varför barnet beter sig på ett visst sätt i en viss situation.”

Det som förskollärare Stina beskriver handlar om begripligheten för varför barnet visar ett visst beteende. Genom att samtala med föräldrar kan det bli begripligt för förskollärare och de får möjlighet att förutse vad som kan hända i vissa situationer. Kunskapen ger möjlighet att till att det finns resurser tillgängliga samtidigt som utmaningarna blir värda att engagera sig i.

Förskollärares omsorgsförmåga och förmåga att skapa en trygg bas är en förutsättning för trygghet. Förskollärare och förskolechefer delade med sig av berättelser där barns otrygghet avspeglar sig i verksamheten. Vi ser flera gånger att den otrygga anknytningen beskrivs. En förskollärare beskriver sina erfarenheter på detta sätt: ”Vi fick separera ett syskonpar ute på gården för brodern var så beskyddande mot sin syster, att hon inte fick leka [...] han var jätteledsen, jättearg och jättefrustrerad” (Förskollärare Stina).

Här ser vi ett samband med den otrygga anknytningen där brodern tycks ha hittat strategier för att klara sig själv. Även om förskolläraren upplever att dessa strategier inte tycks vara hanterbara utifrån broderns mognad och ålder. Förskollärare Stina beskriver hur brodern försöker ta hand om sig själv men även sitt syskon på ett sätt som upplevs ohållbart för alla parter. Förskolechefen Anna beskriver en situation:

Det var ett syskonpar där man såg att storebror mådde jättedålig [...] Han försökte fly härifrån, hoppa över staketet både utåt och in till sin syster [...] Jag har sagt åt henne att hon inte ska leka med andra [...] Det handlar om att ta reda på vad de här barnen tänker, känner och behöver (Förskolechef Anna)

Vi ser samtidigt att det finns en ambivalent anknytning där barnet samspelar med den vuxne som finns i närheten. Förskolläraren poängterar att det uttrycks tankar och känslor och det ses ge uttryck för en otrygg anknytning. Spänningsfältet mellan den trygga och den otrygga

anknytningen kan här förklaras med att förskollärare upplever svårigheter i anknytningen - desorganiserad anknytning som kan bero på rädsla. I den beskrivna situationen upplever förskollärare en rädsla hos barnet som ger sig uttryck genom ett beteende som upplevs som svårt. En annan förskolechef beskriver en annan svårighet för förskollärare på detta sätt:

Det var en liten pojke som var rätt svår att skola in [...] I perioder gick han runt och blundade, han blundade sig igenom dagen [...] det är ett beteende som upplevs som jättemärkligt hos ett så litet barn [...] det var någon form av släktfejd där mamman har flytt från sitt land [...] varit väldigt jagad [...] hon säger att det inte är en fråga om, utan när de dyker upp och tar barnet (Förskolechef Eva)

Utifrån berättelsen om mamman som flytt och barnet som uppvisar ett beteende som inte förskollärare kan förklara eller förstå sig på ser vi ett tydligt samband mellan begripligheten, hanterbarheten och meningsfullheten. För att förskollärare ska kunna möta barnet måste det finnas en förståelse för situationen. Genom att förskollärare är engagerade får de genom samtalet med mamman en bild av det som skett och kan då möta barnet utifrån detta.

När vi sammanfattar detta avsnitt ser vi att det är av största vikt att förskollärare som tar emot nyanlända barn har kunskap om vad barnen varit med om tidigare. Detta ses genom att förskollärare möter barnen utifrån deras behov och förutsättningar. Anknytningen ses vara avgörande för hur barnen integrerar sig i verksamheten. Förståelse för barnens situation och deras hälsa kan vara avgörande för hur bra denna integrering kommer att bli.

Våra egna reflektioner utifrån detta är utifrån läroplanens beskrivning. Där förskollärare ska sträva efter att varje barn utvecklar självständighet och sin förmåga att fungera både enskilt och i grupp. Det krävs att förskollärare är engagerade och medvetna om att de kan bli känslomässigt påverkade. Komplexiteten uppstår i att förskollärare stöter på situationer som inte går att jämföra med det vanliga. När förskollärare möter berättelser om granatattacker där syskon mist livet berör detta givetvis på ett känslomässigt plan. Samtidigt ligger det i professionen att möta varje enskilt barn utifrån deras erfarenheter men det är på intet sätt lätt i dessa situationer. Det blir som flera av våra respondenter uttryckte det mycket svårt att förstå.

6.2 Att möta barn som flytt

Under detta tema kommer vi att presentera de tankar och erfarenheter som förskollärare delade med sig av under intervjuerna. Precis som under tidigare tema analyserar vi utifrån de teoretiska begreppen för att sedan presentera vårt resultat.

I intervjuerna framkom att förskollärare och förskolechefer framhöll att det egna förhållningssättet var av största vikt för att skapa trygghet. Förståelse för vad de nyanlända barnen gått igenom framstod som en betydande del för att förskollärare kan förhålla sig till situationer som uppstår i mottagandet. En förskollärares tankar och berättelser: ”Barnen och föräldrarna behöver känna sig trygga [...] bemöta på olika sätt öka förförståelsen” (Förskollärare Smilla).

Genom att skapa en trygg bas där den egna omsorgsförmågan är avgörande för relationen som skapas kan barnet känna en trygghet. Förskollärare Smilla beskriver även förståelse för att bemöta utifrån olika sätt. Där handlar förståelse i bemötandet om den begriplighet och den meningsfullhet som förskollärare besitter. Förskollärare Annika kom in på förhållningssätt så här:

Jag tycker inte att jag har någon rätt att fråga [...] man vill inte verka nyfiken och be dem berätta [...] Många har haft det fruktansvärt [...] det är så ofattbart i vår lilla trygga värld (Förskollärare Annika)

Det som förskollärare Annika beskriver handlar om det egna förhållningssättet – hon vill inte upplevas som nyfiken. Samtidigt framhåller hon att det är av största vikt att förstå vad barnen varit med om. Det är svårt att begripa när det som hon uttrycker det är ofattbart. För att förskollärare ska kunna hantera dessa situationer krävs en begriplighet och ett förhållningssätt där utmaningen är förståelse för vad som händer. Förskollärare Stina uttryckte sig på ett liknade sätt:

Man måste ha en förståelse [...] tänka sig in i det här barnets situation en extra gång för de har ju varit med om någonting som andra barn inte har varit med om [...] det krävs oftast större tålamod (Förskollärare Stina)

Här påtalar förskollärare Stina den egna förståelsen. Begripligheten för att förskollärare ska kunna hantera de händelser som sker är avgörande för att engagera sig i utmaningarna. Hon uttrycker att barnen varit med om något som andra barn inte varit med om och därigenom kommer hon in på förhållningssätt. Tålamod återkom flera gånger i intervjuerna och handlar om det sätt som förskollärare möter barnen på. Förhållningssättet handlar även om begripligheten. Förskollärare Maria uttryckte det såhär: ”Jag tror jag har mer förståelse [...] vad de kanske har varit med om [...] att det har påverkat mig lite i hur man tänker.”

Förskollärare talar om deras relationsskapande med barnen utifrån både trygghet och förståelse. Förståelsen handlar om att det finns en begriplighet för vad barnen varit med om

och förskollärares förmåga att hantera situationerna. De olika anknytningsmönster framträder för att skapa relationer och är avgörande för hur väl barnen skapar en nära relation till den vuxne. I relationen med förskolläraren ses trygghet skapas och förskolläraren ses som barnets anknytningsperson. Förskollärare poängterade att arbetet med anknytning är ett pågående arbete. Flera gånger tydliggjorde våra respondenter att när anknytningen inte tycks fungera handlade det om att börja om igen och försöka på nytt.

Det förskolläraren inte förstår kan förskolläraren inte bemöta. Förskollärare och förskolechefer uttrycker förståelse och bemötande som en betydande del av deras arbete med barnen utifrån hur de skapar relationer med nyanlända barn. Förskolechef Eva resonerar kring bemötande:

Det skapar någon slags ödmjukhet [...] det kräver att man funderar extra noga i sin yrkesroll för det går inte att göra som vanligt [...] vi kan inte använda det traditionella vi måste tänka nytt (Förskolechef Eva)

Förskolechef Eva beskriver hur de utmaningar som förskollärare ställs inför blir meningsfulla och engagerande. Genom att hitta nya sätt att bemöta de situationer som uppstår skapas det en begriplighet. Det egna förhållningssättet där förskollärare försöker förstå barnen utifrån situationer som uppstår kan fungera som en kompass för förskollärare i hur bemötandet sker. Förskolechef Anna uttryckte det såhär: ”Vi utgår hela tiden från de barnen vi har [...] Det tillför väldigt mycket mångfald överlag [...] att man får en annan förståelse för [...] att man är olika.”

Barnen som förskollärare möter har en annan kulturell bakgrund än många av de svenskfödda barnen. Förskollärares förståelse och möjlighet att begripa det som händer kan även bemötas utifrån det egna förhållningssättet. De svårigheter och dilemman som förskollärare ställs inför blir en utmaning för att synliggöra begripligheten, hanterbarheten och meningsfullheten.

Förskollärare Annika förklarar så här:

Min förståelse har ökat [...] Man har olika kulturer och olika saker med sig i bagaget. Man kan inte bara förvänta sig att de ska förstå hur det svenska samhället fungerar [...] det gör att man är mycket tydligare när man pratar och förklarar (Förskollärare Annika)

Dessa utdrag ur intervjuerna berör de erfarenheter som förskollärare gjort i mottagandet av nyanlända barn. De delarna som berör begriplighet och hanterbarheten framstår som tydligt. Förståelse och bemötande genomsyrar det förskollärare berättar om samtidigt som vi även berör förhållningssätt och mångfald.

Vi kommer in på det interkulturella förhållningssättet även om detta inte är någon av teorierna. Vi ser att det i all välmening sker en värdering utifrån händelser som barnen varit med om. Givetvis är barnens upplevelser betydande för deras hälsa och för förskollärares bemötande och förhållningssätt. Det tydliggörs när förskollärare beskriver att kultur och mångfalden ger en förståelse. Den förståelse som förskollärare visar för olika kulturer kan utveckla förskollärares förhållningssätt.

Förskollärare kom i intervjuerna in på olika svårigheter och dilemman som de mötte i arbetet med nyanlända barn. Dilemman och svårigheter som även belyser vilka känslor som skapades hos förskollärare. Förskollärare Smilla berättar: ”Han hade aldrig lekt med andra barn [...] han hade inte lekt med leksaker och han hade ingen aning om vad leksak var [...] det kom fram att han aldrig hade haft leksaker.”

Här beskriver Smilla en situation där det uppstår ett dilemma med barnet. Leksakerna som barnet aldrig mött innebär en svårighet för barnet och förskolläraren ställs inför ett dilemma där situationen blir svår att hantera. Förskollärarens begriplighet handlar om det som händer utanför barnet – leksakerna. Situationen kräver att förskolläraren kan hantera händelsen genom att dels förstå vad som händer och dels genom att möta utmaningen genom att känna ett engagemang. En annan förskollärare beskrev ett dilemma på följande sätt:

Vi går ut i skogen och i naturen [...] de kom aldrig de dagarna när vi skulle till skogen och när vi ifrågasatte [...] skogen var lika med prickskyttar [...] I min värld finns inget sådant, många gånger har de varit om så fruktansvärda saker som jag inte har en aning om (Förskollärare Annika)

Det dilemma som förskollärare Annika beskriver handlar om förståelse för vad barnen varit med om tidigare. Hon beskriver att barnen hålls hemma av rädsla för prickskyttar när de planerar utflykter till skogen. Dilemmat uppstår i begripligheten – det blir svårt för förskollärare att förutse situationen då det som förskollärare Annika uttrycker det är långt ifrån de egna erfarenheterna. För att kunna hantera och kunna engagera sig i denna utmaning krävs en förståelse för det som händer. Förskollärares förhållningssätt och förmåga att skapa en trygg bas blir här avgörande för relationerna som skapas. Det handlar om att skapa en trygg relation genom att visa omsorgsförmåga för både barn och föräldrar. Förskollärare Maria delade med sig av följande:

Man blir ju jätterörd, det är så hemskt för man kan inte förstå det de har varit med [...] Hon berättade om sin flykt hit och då berättar hon bland annat om hur hon suttit inlåst i * i två veckor och att hon inte visste var hon var (Förskollärare Maria)

Förskollärare Annika och Maria beskriver här de svårigheter och dilemman som de stöter på i arbetet. De berättelser som vi tog del av skapade många känslor både hos oss men även hos våra respondenter. Det som förskollärare delar med sig av handlar om att skapa trygghet för barnen. Anknytning och trygghet är beroende av den omsorg som visas, utan omsorgsfulla vuxna kan det inte skapas trygghet. Den vuxnes förhållningssätt kräver både tid och engagemang för att anknytningen ska ske på ett tryggt sätt.

För att förskollärare ska kunna arbeta med dessa svårigheter och dilemman ser vi att det krävs både engagemang, resurser och förståelse. Det blir här väldigt tydligt att begripligheten - att förstå de som händer både inom och omkring barnet – är första steget i att skapa en förståelse för de situationer som uppstår. Förskollärare är i behov av att kunna hantera dessa situationer genom att engagera sig i dessa utmaningar.

Sammanfattningsvis ser vi att det kräver förskollärare som trots svårigheter och dilemman visar ett stort engagemang och förståelse. Vi ser förskollärare som arbetar utifrån ett förhållningssätt att möta varje barn utifrån behov.

Våra egna reflektioner över dessa berättelser är känslomässiga då de situationer som förskollärare delade med sig av är svåra att förstå. Det uppstår ett känslomässigt engagemang genom att berättelserna berör på ett känslomässigt plan. När förskollärare delar med sig berättelser om att personer suttit inlåsta i flera veckor och när skogen ses som en farozon istället för en naturupplevelse uppstår en komplexitet. Denna komplexitet gör att det uppstår svårigheter i arbetet med nyanlända barn utifrån den känslomässiga påverkan. Vi såg även att de förskollärare vi mötte drevs av ett stort intresse och engagemang. Vi såg inte bara nyanlända barn när förskollärare delade med sig av sina upplevelser, utan det handlade om att bemöta alla barn utifrån behov.

6.3 En kulturkrock utifrån synen av manligt och kvinnligt

Under detta tema kommer vi att presentera dilemman som förskollärare uttryckte utifrån genusperspektivet. Det framkom i intervjuerna att förskollärare kände att de arbetade utifrån genusperspektivet med barnen, dilemman som uppstod handlade istället om något annat. En förskolechef uttryckte det på detta sätt:

Vi stöter på andra sätt att tänka när det gäller könsroller [...] jag hade en pappa som inte ville att dottern skulle leka med pojkar [...] Det finns pojkar och flickor här, de är barn och de leker med varandra (Förskolechef Eva)

Det som förskolechef Eva uttrycker handlar om kulturella skillnader i om flickor och pojkar kan leka tillsammans. Vi har alla olika föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt, och för att förstå skapar vi olika kategoriseringar. De kategoriseringar som görs betyder att förskollärare försöker skapa respekt och förståelse för det som händer. Det som blir avgörande för kategoriseringarna är medvetenheten om att det kan skapa ett ”vi” och ”dom” som i sin tur avgör vilka gränser som sätts upp. Utifrån jämställdheten kom förskollärare Maria in på följande:

Vi hade ett barn [...] där mamman gick i skolan [...] pappan blev arbetslös [...] pappan skulle hämta och lämna när hon gick i skolan [...] sen kom hon tillbaka och sa att jag får sluta skolan [...] det är inte hans uppgift att ta hand om barnet det är min (Förskollärare Maria)

Här kommer Maria in på jämställdheten utifrån föreställningar om manligt och kvinnligt. Samtidigt handlar detta om de kulturella skillnader som finns och som förskollärare inte kan bortse från. Utifrån detta görs antagande om en ojämställdhet mellan könen och gränser skapas. Det handlar om att skapa respekt och förståelse för olikheterna för att därigenom säkerställa jämställdheten. Vidare kom förskollärare Stina in på jämställdheten:

Vi hade en manlig förskollärare och där stötte vi på motstånd att han skulle byta blöjor [...] kulturskillnader [...] Är det så att man är besvärad av detta så är det upp till föräldern om man vill byta avdelning eller byta till en annan förskola (Förskollärare Stina)

Här beskriver Stina de kategoriseringar som görs. Den manliga förskolläraren kan ses som ”dom” och de kvinnliga ses som ”vi”. Vi behöver kategorisera för att kunna förstå det som händer. Samtidigt är det av största vikt att förstå att genom kategoriseringar finns det en risk att vi skapar gränser. Situationen som beskrivs möjliggör att gränser sätts upp genom att den manliga förskolläraren kan ses som ett ”dom”. Det ses samtidigt att förskolläraren försöker upprätthålla respekten för olikheter i kulturen. Genom att förskolläraren bemöter dilemmat utifrån förståelse för de kulturella olikheterna kan gränserna utifrån kön begränsas och respekten upprätthålls. Förskollärare Smilla beskrev ett annat dilemma: “Föräldrar gör väldigt stor skillnad, vi har ett syskonpar [...] Hon är väldigt omhuldad och han ska bli man [...] vi kan inte gå in på deras kultur och trampa för det är deras.”

Det som beskrivs här handlar om olika könsroller – där det traditionella könsmönstret genomsyrar situationen. Barnen bemöts olika utifrån kön av föräldrarna och förskollärare arbetar med förståelse för olikheter i kulturerna. Igen handlar det inte om förskolläraren bemötande utan om de gränser som sätts upp utifrån föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt.

Förskollärare poängterar att de arbetar efter styrdokument och i enlighet med genusperspektivet. Läroplanen beskriver att alla barn ska bemötas likvärdigt oavsett kön och att förskollärare ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. Förskollärare framhåller att jämställdheten är ett dilemma och en svårighet i arbetet utifrån föräldrakontakten. Samtidigt kan förskollärare inte frånga det genusarbete som verksamheten vilar på enligt styrdokumentet. De kategoriseringar som görs behöver göras och är något som alla gör för att förstå bakomliggande orsaker. Det handlar om medvetenheten för att det kan skapas ett ”vi” och ”dom” tänk vilket förskollärare tydligt visar men som även skapar en komplexitet. Komplexiteten framgår tydligt när jämställdheten sätts i fokus utifrån kulturkrockar. Genusperspektivet är grunden för det arbete som utförs i verksamheten då förskollärare aktivt arbetar med jämställdheten även när olikheter kommer från föräldrar och kan ha sitt ursprung i kulturskillnader.

Genus handlar om föreställningar av manligt och kvinnligt men även om att skapa respekt och förståelse för olikheter. Vi ser att förskollärare arbetar med att försöka förstå föräldrarnas genusperspektiv samtidigt som de arbetar aktivt med sina förhållningssätt. Förskollärare arbetar med att inte begränsa barnen utifrån deras kön och för att skapa ett jämlikt klimat utan kategoriseringar. Samtidigt kan vi se att det sker en kategorisering av ”vi” och ”dom” när förskollärare uttrycker att föräldrar behandlar sina barn olika. Dessa kategoriseringar sker även när det beskrivs situationer där kulturskillnader orsakar meningsskiljaktigheter mellan föräldrar och förskollärare. Förskollärare kan inte ändra på de kulturella skillnaderna som finns utifrån föräldraperspektivet men genom att visa förståelse kan förskollärare motverka att både vuxna och barn begränsas i sina val utifrån kön.

Sammanfattningsvis kan vi se att förskollärare visar att deras verksamhet genomsyras av ett genusperspektiv. Men det uppstår dilemman i föräldrakontakten som förskollärare inte kan bortse ifrån utifrån de kulturella skillnader som finns. Det skapas svårigheter och dilemman i kulturkrockar utifrån jämställdheten. Förskollärares roll blir istället att visa förståelse och respekt samtidigt som de är medvetna om de olika kategoriseringar som görs för att motverka att det skapas ett ”vi” och ”dom”.

Våra reflektioner blev att det uppstår svårigheter och dilemman som förskollärare inte alltid kan varken påverka eller förutse. Det handlar istället om det förhållningssätt som förskollärare väljer att bemöta både föräldrar och barn efter. Svenska styrdokument är tydliga med att barnen inte ska behandlas olika utifrån bland annat kön. Vi såg i resultatet att det antaganden som görs oftast handlar om kategoriseringar. Kategoriseringarna som framstår som tydliga är utifrån kön – manligt och kvinnligt. Detta beror dels på svenska styrdokument och dels på de kulturkrockar som uppstår. Genusarbetet i förskolan med nyanlända barn påverkas av andra sätt att se på jämställdheten utifrån olikheterna i kulturer. Våra reflektioner över de val som förskollärare ställs inför visar att förskollärare möter föräldrarnas olikheter med förståelse och respekt och då kan genusarbetet fortsätta utan att begränsas utifrån kön.

7. Diskussion

I detta kapitel kommer resultatet, empirin och den teoretiska förankringen lyftas fram och kopplas till syftet och de frågeställningar som denna studie grundar sig på. Kapitlet inleds med en resultatdiskussion där varje frågeställning lyfts fram och därefter redovisar vi resultatens huvudpoänger. Vi kopplar våra resultat till yrkesrelevansen för att därefter jämföra vår studies resultat med den tidigare forskningen. Studiens metodval diskuteras under en egen rubrik och därefter avslutas diskussionskapitlet med förslag till vidare forskning.

7.1 Resultatdiskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka förskollärares erfarenheter i mottagandet av nyanlända barn. Vi ville även beröra om mottagandet innebar några svårigheter eller dilemman för förskollärare. Syftet preciserades med hjälp av tre frågeställningar vilka vi nu kommer att besvara en efter en.

7.1.1 Vilka erfarenheter har förskollärare av mottagande av nyanlända barn?

I resultatet ser vi att förskollärares erfarenheter handlar om att bygga relationer med barnen. Det framkom flera gånger att förskollärare poängterade att förståelse för vad barnen varit om tidigare är avgörande för att skapa relationer. Förskollärare framhåller att det skapas ett känslomässigt engagemang som ser olika ut vid varje nytt möte med de nyanlända barnen. Kunskap kring barns tidigare upplevelser är av största vikt för att skapa en trygg start i förskolan. Det framgick att den kunskap som förskollärare har kring nyanlända barn inte på ett självklart sätt kan omsättas till varje individ förskollärare möter. Förskollärarna betonar att mötena med varje enskilt barn och berättelserna om vad barnen varit med om skapar ett stort känslomässigt engagemang. De känslor som väcks hos förskollärare handlar både om en osäkerhet inför hur mycket frågor som kan ställas och dels om en sorg över vad barnen och deras familjer varit med om. Slutsatsen för de erfarenheter som förskollärare har i mottagandet av nyanlända barn handlar till viss del om kunskap om barnens tidigare upplevelser och till viss del om förskollärares känslomässiga engagemang.

7.1.2 Hur resonerar förskollärare kring relationsskapande med nyanlända barn?

Resultatet visar att förskollärare beskriver att det egna förhållningssättet är betydande i mötet med nyanlända barn. Förskollärare beskrev att det handlade om att bekräfta utan att värdera olika händelser. Deras berättelser visar att förhållningssätt och att förståelse handlar om en begriplighet för vad nyanlända barn har med sig i bagaget. Förskollärare poängterade ödmjukhet inför barnen och att försöka hitta nya sätt i bemötandet är avgörande för förståelsen. Situationer som beskrevs handlade om barns upplevelser och som stundtals framstod som obegripliga utifrån förskollärares egna erfarenheter. Förhållningssättet handlar till stor del om att visa förståelse för dessa upplevelser men även att visa förståelse för skillnader i kulturer. Resultatet visar att förskollärare ses hantera situationer som uppstår utifrån en begriplighet för vad som händer men även utifrån ett känslomässigt engagemang. Förskollärare beskrev den egna omsorgsförmågan som betydelsefull för relationsskapandet med nyanlända barn. Svårigheterna i detta handlar om dels komplexiteten utifrån de upplevelser som barnen bär med sig och dels om hur förskollärare hanterar dessa upplevelser i förhållande till den känslomässiga påverkan. Slutsatsen för hur förskollärare resonerar kring relationsskapande handlar dels om det egna förhållningssättet och dels om den egna omsorgsförmågan.

7.1.3 Vilka svårigheter och dilemman stöter förskollärare på i arbetet med nyanlända barn?

I resultatet framkom flera gånger att förskollärare uttryckte att barns upplevelser var svåra att hantera, dels utifrån förskollärares egna erfarenheter och dels utifrån att det som berättades var svårt att hantera. Förskollärare beskrev situationer där svårigheter uppstod i anknytningen som fick förskollärare att tänka om och tänka nytt. De dilemman som beskrevs handlade om jämställdheten där förskollärare stötte på kulturella skillnader. Dessa situationer beskrev förskollärare som svåra att hantera då förskollärare inte kände att de hade någon rättighet att bestämma över familjens värderingar. Samtidigt blev detta ett dilemma då förskolan ska sträva efter en jämställdhet oavsett kön. Resultatet visar att förskollärare inte kan bortse från dessa kulturella skillnader men genom att visa respekt och förståelse för föräldrarnas värderingar kan förskollärare möta barnen utifrån jämställdheten. De kategoriseringar som sker handlar om en medvetenhet om att det kan skapas ett ”vi” och ”dom” utifrån vad som anses vara manligt och kvinnligt. En slutsats som framgår är att förskollärare möter

svårigheter utifrån begripligheten av vad barnen upplevt. En annan slutsats är att de dilemman som framstår handlar om jämställdheten utifrån vad som anses vara manligt och kvinnligt i mötet med kulturella skillnader.

Resultaten visar att det finns ett starkt samband mellan förskollärares kunskaper och erfarenheter i hur mottagandet av nyanlända barn kommer att fungera. Det handlar dels om det känslomässiga engagemanget och dels om det egna förhållningssättet. Resultatet visar även att relationsskapande handlar om förskollärares omsorgsförmåga. Förskollärares erfarenheter och kunskaper kring nyanlända barn handlar om en medvetenhet om att man som förskollärare, oavsett tidigare erfarenheter, aldrig kan vara helt förberedd på vilka utmaningar som väntar. Detta ställer stora krav på förskollärare i mötet med nyanlända barn.

7.2 Resultatets huvudpoänger

Vi har i vårt resultat i huvudsak fyra poänger. Den första poängen handlar om att förskollärare påverkas känslomässigt för att bygga relationer. Det framkom att förskollärares förhållningssätt och bemötande är av största vikt i mötet med de nyanlända barnen. Det handlar till stor del om kunskaper kring barns tidigare upplevelser för att förskollärare ska kunna bemöta barnen på bästa sätt. Den andra poängen handlar om förskollärares relationsskapande där förskollärares egna förhållningssätt och omsorgsförmåga varit i fokus för att skapa trygghet för barnen. Den tredje poängen handlar om att förskollärare erfarenheter visar på ett stort känslomässigt engagemang. Det är inte alltid lätt att ställa känsliga frågor till nyanlända föräldrar men det krävs för förskollärare ska kunna förstå bakomliggande orsaker till vissa beteenden. Samtidigt ses omsorgsförmågan som förskollärare visar vara av största vikt för att barnen ska känna sig trygga. Den fjärde poängen handlar om förskollärares förståelse och förhållningssätt i mötet med föräldrar. I detta möte har det framkommit svårigheter och dilemman som handlar om kulturella skillnader och som kräver ett interkulturellt förhållningssätt från förskollärare.

Den viktigaste slutsatsen som vi kan dra av studien är att förskollärares erfarenheter handlar om det känslomässiga engagemanget förskollärare visar och kunskap kring de upplevelser som nyanlända barn bär med sig för att kunna skapa trygga relationer.

7.3 Resultatets yrkesrelevans

Vi såg i resultatet att förskollärares erfarenheter i mottagandet av nyanlända barn berörde förskollärare känslomässigt och att det egna förhållningssättet sågs som avgörande för att skapa trygghet. Det krävs kunskap om bakomliggande händelserna för att kunna möta både barn och föräldrar på bästa sätt. Den yrkesrelevans som detta visar på är att förskollärare som möter nyanlända barn behöver ställa frågor till föräldrarna om vad barnen varit med om tidigare. Detta kan ses som svåra samtal som kan skapa en känslomässig påverkan som kan vara svår att hantera. Detta ställer stora krav på förskollärare som möter nyanlända barn oavsett vilka tidigare erfarenheter förskollärare har. I yrket som förskollärare handlar det även om skapa trygghet i relationen med nyanlända barn. Den egna omsorgsförmåga och förhållningssätt kan ses som avgörande i anknytningen med nyanlända barn.

I resultatet framgick att förskollärare med ett interkulturellt förhållningssätt arbetar för att skapa en verksamhet som är lika självklar för alla barn. Den mångfald och mångkultur som genomsyrar verksamheter skapar utmaningar att bemöta de nyanlända barnen utifrån erfarenheter och förståelse. I yrket som förskollärare handlar det om att våga utmana sina egna fördomar och fokusera på förståelse för olikheter i kulturer snarare än svårigheterna.

Resultatet visade även att de svårigheter och dilemman som förskollärare stöter på i arbetet med jämställdhet till stor del handlar om kulturkrockar. Det var tydligt att arbetet på de förskolor där vi genomförde vår studie genomsyrades av ett genusperspektiv. Istället handlade det om de kulturella skillnader som förskollärare stöter på i kontakten med föräldrar. I yrket som förskollärare handlar det om de kategoriseringar som görs utifrån manligt och kvinnligt och som kan skapa ett ”vi” och ”dom”. Genom att förskollärare visar en förståelse och respekt för de kulturella skillnaderna som finns utifrån föräldrakontakten kan genusarbetet fortsätta i verksamheten med barnen. I yrket handlar det om att som förskollärare bli medveten om de kategoriseringar som görs för att då kunna arbeta vidare utan att barnen begränsas utifrån kön.

Vi nämnde i vårt förord Rehan Taha som vi under examensarbetet kontaktade för att få hennes egen historia. I samtalet med Rehan Taha, Universitetsadjunkt på Malmö Högskola, reflekterade vi över vikten av att undvika kategorisering av barn. Nyanlända barn är just barn och det kan finnas en risk med att vi skapar en kategori för nyanlända och då tydliggör ett ”vi” och ”dom” tänk hos förskollärare men även i samhället i stort. Här blev det tydligt att vi genom att skriva vårt examensarbete blivit medvetna om att nyanlända barn inte handlar om någon särskild grupp utan mera om barn med andra erfarenheter än vad förskollärare är vana

vid. I yrket handlar det om medvetenheten hos förskollärare om att kategoriseringar görs och behövs för att förstå. Men även om att se barnen och deras familjer som en tillgång till utveckling i både professionen och i verksamheten.

7.4 Resultatjämförelse med tidigare forskning om nyanlända

I en jämförelse med den tidigare forskningen som vi presenterat ser vi ett samband med Lunneblad (2013). Hans resultat visade på ett interkulturellt förhållningssätt hos förskollärare och att förskolorna visade ett behov att utveckla sitt arbete. Detta ser även vi i våra resultat där förskollärare poängterat det egna förhållningssättet och att de i mötet med nyanlända barn är i behov av kunskap. Vi ser i vårt resultat att förskollärare arbetar med familjernas kulturella skillnader och här kan likheter med Lunneblad (2013) dras utifrån anpassning av verksamheten. Skillnader i resultaten kan bero på att vi har genomfört en kort intervjustudie och att Lunneblad (2013) genomförde en etnografisk studie under en tvåårsperiod.

När vi jämför våra resultat med Hurley, Medici, Steward och Cohen (2011) ser vi ett samband med vår studie gällande de kulturella skillnaderna. Förskollärare har i vår studie framhållit skillnader gällande jämlikheten som en förklaring på de kulturella skillnaderna som upplevs. Vi såg däremot inga resultat som visar på ett aktivt arbete på att involvera föräldrar i verksamhetens arbete. Detta kan bero på att det inte var syftet med vår studie och att inga sådana intervjufrågor ställdes.

I likhet med Whitmarsh (2011) ser vi att det sker kulturkrockar i mötet med nyanlända barn. I vår studie framkom dessa kulturkrockar i form av jämställdheten när barnen integrerades i förskolan och familjerna hade en annan syn på manligt och kvinnligt. I Witmarsh (2011) studie handlade kulturkrockarna om barnens mammors rädslor för förlora sin kulturella identitet. Vår studie hade inte som syfte att studera föräldrars erfarenheter av integrationen på förskolan därför kan vi inte heller dra andra likheter eller skillnader utifrån resultaten än just att det sker en kulturkrock.

I likhet med Persson (2014) ser vi att förskollärares kunskaper, medvetenhet och kompetens är avgörande för hur mottagandet fungerar i förskolan av nyanlända barn. I vår studie framkom det att förskollärares kunskaper om vad barnen varit med om tidigare är avgörande

för dels förskollärares förståelse och dels för förskollärares omsorgsförmåga för att skapa trygghet. I likhet med Persson (2014) ser vi att förskollärares medvetenhet får betydelse i mötet med nyanlända barn. I vår studie handlar det om att det egna förhållningssättet påverkar anknytning till barnet. Vi kan dock inte säga att denna kompetens bland förskollärare skulle påverka den sociala jämlikheten i vår studie. Detta beror dels på att vi inte ställde några frågor kring detta och dels att det inte var vår studies syfte.

7.5 Metoddiskussion

Vi valde att använda oss av en ren intervjustudie och genomförde en kvalitativ studie. I denna studie försökte komma nära våra respondenter för att få en så djup intervju som möjligt istället för en generell bild av mottagandet av nyanlända barn (Alvehus, 2013 s. 66). Vi arbetade efter en induktiv ansats och genomförde reflexiva intervjuer (Thomsson, 2010 s. 38). Förskolorna där intervjuerna genomfördes låg i socioekonomiska utsatta områden och var vana vid att ta emot nyanlända barn. Genom att vi använde oss av få och längre djupgående intervjuer har resultaten blivit mera utförliga än om vi hade använt oss av en ren enkätstudie.

Våra resultat hade säkert kunnat se annorlunda ut om vi använt en kvantitativ metod och baserat våra resultat endast utifrån enkätsvar. Utifrån validiteten kan vi säkerställa att frågor och intervjumetoden valdes utifrån vårt syfte. Däremot kan vi inte säkerställa att tolkningen av resultaten inte har påverkats av vår förståelse och våra egna värderingar. Detta är dock en omständighet som trots allt kan ge resultaten en validitet. Vi kan inte heller med säkerhet veta om vi hade fått ett annat resultat om vi kombinerat både kvalitativ och kvantitativ metod. Tillförlitligheten av resultatet kan även påverkas av att vi endast använde oss av två olika förskolor samt av de intervjufrågor vi använde oss av. Ytterligare studier inom området för vår empiri skulle kunna vara en kombination av de olika metoderna för att se om resultatet påverkas och utföra studien på flera förskolor.

7.6 Förslag till vidare forskning

Det hade varit intressant att forska vidare inom hur mottagandet fungerar efter att förskolor ändrat sina inskolningsrutiner och börjat ställa frågor till föräldrarna om vägen hit till Sverige. Barnets Bästa Projektet i Göteborg (Wångersjö, 2017) har tagit fram ett kartläggningmaterial för nyanlända barn i förskolan. Detta material talade förskolecheferna om när vi intervjuade

dem, de stod i startgrupparna att börja använda sig av detta. Vidare forskning skulle vara intressant att genomföra utifrån detta material – fungerar det eller har förskolorna tagit fram något eget – detta hade varit intressant och se om det har inneburit någon skillnad i hur mottagandet fungerar.

8. Referenser

Adair, JK, Tobin, J & Arzubiaga, AE 2012, 'The dilemma of cultural responsiveness and professionalization: Listening closer to immigrant teachers who teach children of recent immigrants' *Teachers College Record*, vol 114, no. 12

Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber

Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Angel, Birgitta & Hjern, Anders (2004). *Att möta flyktingar*. 2., [utök. och uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Antonovsky, Aaron (2005). *Hälsans mysterium*. 2. utg. Stockholm: Natur och kultur

Broberg, Malin, Hagström, Birthe & Broberg, Anders (2012). *Anknytning i förskolan: vikten av trygghet för lek och lärande*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur

Bozarslan, Aycan (2001). *Möte med mångfald: förskolan som arena för integration*. 1. uppl. Hässelby: Runa

Bouakaz, Laid & Bunar, Nihad (2015) *Diagnos: Nyanländ*. I Bunar, Nihad (red.) (2015). *Nyanlända och lärande - mottagande och inkludering*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur ss. 263 - 290

Bunar, Nihad (2015) *Det osynliggjorda föräldraskapets nätverk, länkar och broar*. Bunar, Nihad (red.) (2015). *Nyanlända och lärande - mottagande och inkludering*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur ss. 241 - 262

Eidevald, Christian (2011). *"Anna bråkar!": att göra jämställdhet i förskolan*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys. 2.*, utök. uppl. Stockholm: Liber

Gustafsson, Lars H. & Ödqvist Drackner, Karin (2016). *Möta barn på flykt: enkel handbok för alla*. Stockholm: UNICEF Sverige

Hagström, Birthe (2016) *Anknytning handlar om tillit*. I Riddersporre, Bim & Bruce, Barbro (red.) (2016). *Omsorg i en förskola på vetenskaplig grund*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur ss. 103 - 119

Holden, C 2007, 'Refugee Children in the UK - by J. Rutter', *British Journal Of Educational Studies*, 55, 2, pp. 215-216, Academic Search Elite

Hurley, J, Warren, R, Habalow, R, Weber, L, & Tousignant, S 2014, 'Early childhood special education in a refugee resettlement community: Challenges and innovative practices', *Early Child Development And Care*, 184, 1, p. 50-62, Scopus®

Hurley, J, Medici, A, Stewart, E, & Cohen, Z 2011, 'Supporting Preschoolers and Their Families Who Are Recently Resettled Refugees', *Multicultural Perspectives*, 13, 3, pp. 160-166

Letzén, Maria (2017). *Ny i förskolan: med ett interkulturellt förhållningssätt*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Lunneblad, Johannes (2009). *Den mångkulturella förskolan: motsägelser och möjligheter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Johannes, L 2013, 'Tid till att bli svensk: En studie av mottagandet av nyanlända barn och familjer i den svenska förskolan', *Nordisk Barnehageforskning, Vol 6, Iss 0 (2013)*, 0, Directory of Open Access Journals

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. uppl.] (2016). Stockholm: Skolverket

Nilsson Folke, Jenny (2015) *Från inkluderande exkludering till exkluderande inkludering?* I Bunar, Nihad (red.) (2015). *Nyanlända och lärande - mottagande och inkludering.* 1. utg. Stockholm: Natur & kultur ss. 37 - 80

Persson, Sven (2014) *Förskolan och social jämlikhet.* I Sernhede, Ove, Sernhede, Ove & Tallberg Broman, Ingegerd (2014). *Segregation, utbildning och ovanliga lärprocesser.* 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 94 -11

Stier, Jonas (2016) *Att arbeta med vär(l)den i förskolan.* I Riddersporre, Bim & Bruce, Barbro (red.) (2016). *Omsorg i en förskola på vetenskaplig grund.* 1. utg. Stockholm: Natur & kultur ss. 249 – 263

Thomsson, Heléne (2010). *Reflexiva intervjuer.* 2., [rev. och uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Trondman, Mats & Taha, Rehan & Bouakaz, Laid (2014) *Deras, vårt och jag: om den kulturella tillhörighetens, hälsans och skolframgångens meningslandskap i det mångkulturella samhället.* I Sernhede, Ove, Sernhede, Ove & Tallberg Broman, Ingegerd (2014). *Segregation, utbildning och ovanliga lärprocesser.* 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 54 - 93

Whitmarsh, J 2011, 'Othered Voices: Asylum-Seeking Mothers and Early Years Education', *European Early Childhood Education Research Journal*, 19, 4, ss. 535-551

Wångersjö, Maria (2017). *Nyanlända i förskolan: barnets bästa mottagande.* Första upplagan Stockholm: Gothia fortbildning

8.1 Elektroniska referenser

Hedlin, Maria (2010). *Lilla genushäftet 2.0: om genus och skolans jämställdhetsmål*. Uppdaterad och omarb. version Växjö: Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap, Linnéuniversitetet

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-13490>

Migrationsverket (2017) Tillgänglig på Internet: <https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Statlig-ersattning/Vanliga-begrepp.html>

Skollagen (2010:800) Tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Svensk Författningssamling (2010:197) Tillgänglig på Internet: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2010197-om-etableringsinsatser-for-vissa_sfs-2010-197

Ventensksprådet (2017) *God forskningsetik* Tillgänglig: <https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssetik/>

9. Bilagor

Nedan följer våra bilagor, dels samtyckesblanketten som alla vi intervjuade skrev under innan vi påbörjade våra intervjuer och dels våra intervjufrågor.

9.1 Bilaga 1 Samtyckesblankett

MALMÖ HÖGSKOLA

Lärande och samhälle

Barn–unga–samhälle

Datum

På förskolläraryr utbildningen vid Malmö högskola skriver studenterna ett examensarbete på sjätte terminen. I detta arbete ingår att göra en egen vetenskaplig studie, utifrån en fråga som kommit att engagera studenterna under utbildningens gång. Till studien samlas ofta material in vid förskolor, i form av t.ex. intervjuer och observationer. Examensarbetet motsvarar 15 högskolepoäng, och utförs under totalt 10 veckor. När examensarbetet blivit godkänt publiceras det i Malmö högskolas databas MUEP (<http://dspace.mah.se/handle/2043/599>).

Samtycke till medverkan i studentprojekt

Vi heter Blazenska Kozul och Gitte Hansen. Vi studerar på Malmö Högskola Fö-Flex Förskolläraryr utbildningen. Under termin 6 skriver vi vårt examensarbete och tar examen i juni månad 2018.

Vårt examensarbete kommer att handla om Nyanlända i förskolan och vi kommer att utföra vår kvalitativa studie genom intervjuer med pedagoger och förskolechefer verksamma på förskolor där man mottager nyanlända barn. Dessa intervjuer kommer att ligga till grund för vårt examensarbets resultat och analys utifrån vårt syfte.

Vi kommer att använda oss av ljudinspelning när vi genomför intervjuerna. Dessa ljudinspelningar kommer att ske med Ipads och mobiltelefonens röstinspelningsprogram. Vi kommer endast att använda dessa ljudinspelningar i syftet att analysera och för att beskriva vårt resultat och ingen spridning av dessa ljudinspelningar kommer att göras. När vårt examensarbete är betygsett och klart för publicering kommer dessa ljudinspelningar att förstöras. Varken namn på intervjuperson, förskola eller kommun kommer att publiceras i vårt examensarbete.

Vi följer de forskningsetiska principerna som finns att läsa på www.vt.se . Dessa principer handlar i korthet om följande:

- Varje deltagare har rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- De deltagande intervjupersonerna kommer att tillfrågas inför materialinsamlingen och har möjlighet att avböja medverkan i studien.
- Deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- Materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Blazenska Kozul

Gitte Hansen

.....

.....

Studentens underskrift

Studentens underskrift

Kontaktuppgifter:

Kontaktuppgifter:

07xx-xx xx xx

07xx – xx xx xx

xxxxxx@xxx.se

xxxxxx@xxxx.se

Ansvarig lärare/handledare:

Robin Ekelund

Kontaktuppgifter Malmö högskola:

www.mah.se

040-665 70 00

Pedagog

Förskola

Datum

9.2 Bilaga 2 Intervjufrågor

Intervjufrågor

Syfte och frågeställning: "Förskollärares erfarenheter i mottagandet av nyanlända barn och vilka dilemman ställs förskolläraren inför"

Vilka erfarenheter/upplevelser har förskolläraren i mottagandet av nyanlända barn? Vilka eventuella dilemman möter förskolläraren? Vilka möjligheter samt hinder ser förskolläraren i mottagandet av nyanlända barn?

Frågor till förskollärare

1. Hur ser din erfarenhet ut av inskolning/mottagande av nyanlända barn?
Hur har verksamheten och vardagen förändrats i och med mottagandet av nyanlända barn?
2. Hur såg verksamheten ut innan?
3. Hur är det att arbeta med nyanlända barn? Vid mottagandet av nyanlända barn upplever du att det uppstår dilemma/svårigheter?
Vilka skillnader upplever du att det finns mellan nyanlända barn och andra barnen?
4. Hur är det att bemöta pojkar och flickor, upplever du att det finns skillnader?
5. Har du något stöd eller hjälp i ditt arbete med nyanlända? Hur har det fungerat?
6. Har mottagandet av nyanlända barn förändrat ditt sätt att arbeta på och tänka på dig själv som pedagog?
Finns det någonting du vill dela med dig av som t.ex redskap som du vill dela med dig av?

Frågor till förskolechef

1. Hur går fördelningen till förskolor av nyanlända barn till? Hur gör ni då?
2. Finns det nationella och lokala bestämmelser/riktlinjer om hur mottagandet ska gå till?
3. Vilket stöd har du möjlighet att ge pedagogerna? Vilket stöd kan du själv få? Hur påverkar det dig och ditt arbetssätt?
4. Hur är det att möta nyanlända i din verksamhet? Kulturella skillnader gällande flicka/pojke?
5. Hur har verksamheten och vardagen förändrats i och med mottagandet av nyanlända barn?

Frågor till förskolechef och även chef för Särskilt stöd förskola

1. Vilka resurser ges till mottagande förskolor?
2. Hur har ert arbetssätt ändrats efter att ni har börjat ta emot nyanlända barn i förskolan?
Hur ser möjligheten till stöd och hjälp ut för förskollärare och barn?
3. Vilka skillnader/likheter finns det mellan nyanlända barnen och andra barn? Kulturella skillnader beroende på flicka/pojke?
4. Vilka egna erfarenheter/upplevelser har du av nyanlända barn som du vill dela med dig av?